

Jongerenwerk op school Amsterdam

versie juli 2020

Deze propositie voor jongerenwerk in school is opgesteld door de stedelijke samenwerking jongeren- en veldwerkorganisaties. Het geeft inzicht in wat het jongerenwerk in school omvat, wat de werkende elementen zijn en wat het jongeren en scholen oplevert. Op dit moment zijn er veel verschillende lokale samenwerkingen, projecten en pilots. Hierin is vooralsnog weinig samenhang en wordt continuïteit bemoeilijkt door het gebrek aan structurele financiering. Deze propositie is het vertrekpunt om gezamenlijk met de stadsdelen, centrale gemeente en scholen het jongerenwerk in school vorm te geven en door te ontwikkelen. Dit document is ontwikkeld door:

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding voor deze propositie.....	3
2.	Huidige situatie.....	4
3.	Probleemstelling.....	5
4.	Wat is jongerenwerk in school?	5
	➤ Gedragsbeïnvloeding.....	5
	➤ Vroegsignalering.....	6
	➤ Toeleiding naar hulp.....	7
	➤ Versterking samenwerking.....	7
	➤ Ontwikkelen vaardigheden en talenten	7
	➤ Toeleiding naar jongerenwerk en vrijetijdsbesteding buiten school	7
	➤ Bruggen bouwen	8
	➤ Meiden in het vizier	8
	➤ Ouderbetrokkenheid	8
5.	Wat levert het de scholen op?	9
	➤ Wat brengen jongerenwerkers?.....	9
6.	Kenmerken en randvoorwaarden	9
7.	Uitvoering	13
8.	Organisatie en proces.....	15
	 Bijlage 1. Uittreksel typen samenwerkingen (p.6 factsheet Youth Spot, 2018).....	16
	Bijlage 2. Uittreksel randvoorwaarden jongerenwerk in school (p.7 factsheet Youth Spot, 2018).....	17

1. Aanleiding voor deze propositie

In 2019 hebben zowel de Amsterdamse jongerenwerkorganisaties als de gemeente een visie op papier gezet over de huidige problematiek op het gebied van jeugd en de thema's waar we de komende jaren hard mee aan de slag willen. Het thema jongerenwerk en onderwijs is een thema dat zowel in de beleidsnotitie *Positief perspectief: weerbaar opgroeien in Amsterdam* als in de ontwikkelagenda 2020 – 2021 *Sterk en toegankelijk jongerenwerk en straathoekwerk in Amsterdam* als prioriteit is aangemerkt. Ook binnen het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen is jongerenwerk en onderwijs aangemerkt als belangrijk thema. In 2019 hebben zij met innovatiegelden een pilot jongerenwerk in school financieel ondersteund. Gemeente Amsterdam en jongerenwerkorganisaties zijn gezamenlijk bezig om een aanpak te ontwikkelen op dit onderwerp.

Belangrijk te benoemen is dat jongerenwerk in school juist ook bijdraagt aan andere prioriteiten en ontwikkellijnen, zoals het verstevigen van de verbinding tussen zorg, veiligheid en jongerenwerk. Maar ook meer bereik genereren onder de meest kwetsbare jongeren en het bijdragen aan weerbaarder online opgroeien. Daarnaast draagt jongerenwerk in school bij aan het bestrijden van specifieke urgente Amsterdamse problematieken door veel aandacht te hebben voor onderwerpen als meiden, jonge mantelzorgers, pesten, depressie, geweld, verslaving, etc.

Alle kennis die we als jongeren- en veldwerkorganisaties¹ de afgelopen jaren in pilots en incidentele activiteiten/projecten hebben opgedaan en de onderzoeksresultaten van lectoraat Youth Spot van de HvA gebruiken we om deze propositie van het jongerenwerk in vo-scholen vorm te geven. Het doel hiervan is inzichtelijk te maken wat de gezamenlijke jongerenwerkorganisaties in Amsterdam verstaan onder het jongerenwerk in de vo-school, wat de te behalen resultaten zijn en wat voor een investering dit vergt.

In dit voorstel hebben we de focus gehouden op het voortgezet onderwijs, maar de bedoeling is om in het verdere proces van deze gezamenlijke aanpak ook voor het primair onderwijs een propositie op te stellen. Met name de overstap van het po naar het vo vraagt aandacht en willen we in een volgende stap gezamenlijk oppakken. Ook lopen er met de mbo-scholen verschillende projecten en samenwerkingen. Hier zullen we in het verdere proces ook mee aan de slag gaan.

¹ Combiwel, DOCK, Dynamo, Streetcornerwork Volksbond, Swazoom, The Mall de Baarsjes

2. Huidige situatie

In Amsterdam hebben we te maken met heftige jeugdproblematiek (op school, thuis en/of op straat), verharding van jongeren in het algemeen en de criminaliteit onder jongeren die steeds zwaardere vormen aanneemt. Het gevolg is onder andere schooluitval, geen uitzicht op een positie op de arbeidsmarkt, verslavingen en psychische problematiek. Ook thema's als pesten, invloed van sociale media en loverboyproblematiek zijn onderwerpen waar jongeren mee te maken krijgen die veel invloed hebben op hoe een jongere zich ontwikkelt en vormt.

Om alle jongeren te bereiken die baat hebben bij hulp of begeleiding, talentontwikkeling en werken aan een toekomstperspectief, moet het jongerenwerk daar zijn waar de meeste jongeren zijn en waar zij het meeste van hun tijd besteden. Een deel van de jongeren komt niet uit zichzelf naar het jongerencentrum en/of bevindt zich niet op straat. Dit gaat om jongens, maar vooral ook de meiden. Alle jongeren tot en met 16 jaar gaan naar school. Het onderwijs geldt dan ook als een van de belangrijkste plekken waar deze jongens en meiden te vinden zijn. Daarnaast zien we kwetsbaarheid bij jongeren die de overstap maken van primair naar voortgezet onderwijs. We zien dat een deel van de 12 jarigen (brugklassers) moeite heeft om zich weer veilig te voelen en zich te positioneren binnen de school.

Het aanbieden van jongerenwerk in scholen waar veel jongeren uit kwetsbare situaties komen heeft dan ook prioriteit. Hiermee kunnen we ons meer richten op de preventie en zorgen voor een toename van vroegsignalering. Er 'zijn' terwijl de problemen nog niet echt aanwezig of groot zijn en een vertrouwensband opbouwen zonder dat er sprake is van crisis. Dat is de beste basis om jongeren te begeleiden.

In Amsterdam lopen er incidenteel allerlei projecten, pilots en samenwerkingen tussen jongerenwerk en scholen, zowel op het voortgezet onderwijs als het primair onderwijs. Hierin maken we verschil tussen de 'projectmatige' activiteiten (het jongerenwerk mét scholen) en het structurele basisjongerenwerk (jongerenwerk in scholen). In bijlage 1 (Factsheet lectoraat Youth Spot HvA) staat beschreven wat het verschil is tussen deze twee vormen.

3. Probleemstelling

De lopende projecten en samenwerkingen tussen jongerenwerk en onderwijs zijn ontstaan vanuit een specifieke behoefte of vraag op micro- en mesoniveau. Deze praktijkvoorbeelden zijn heel belangrijk voor het opdoen van kennis en ervaringen over jongerenwerk met en in scholen. Echter, op dit moment heerst er onduidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor de opdracht, wat de bijbehorende kosten zijn en wat voor soorten opdrachten/projecten het precies zijn. Er is daardoor weinig continuïteit in de samenwerking en het wiel wordt continu opnieuw uitgevonden. Ook gaat er veel effectiviteit verloren door het bekostigen uit incidentele middelen, waardoor iets wat net is opgebouwd en effectief blijkt, regelmatig ook weer instort als er geen 'potje' meer voor is. Hierdoor worden jongeren minder goed geholpen dan mogelijk is.

De stedelijke samenwerking van jongeren- en veldwerkorganisaties pleit er dan ook voor om dit thema gezamenlijk met de stadsdelen, centrale gemeente en scholen aan te pakken. Van elkaar leren en eenduidiger werken binnen Amsterdam zal een grote meerwaarde hebben voor de effectiviteit van het jongerenwerk op school. Ook willen we meer effectiviteit bewerkstelligen door over de grenzen heen meer samen te werken. In Amsterdam zitten leerlingen vaak niet in hun eigen wijk op het voortgezet onderwijs en hebben we niet, zoals in Utrecht (een van de praktijken uit het onderzoek Youth Spot), te maken met de uitvoering van het jongerenwerk door één organisatie.

Dat betekent dat als er wordt samengewerkt in of met een school er altijd leerlingen zijn die niet uit de wijk komen waar de jongerenwerkorganisatie actief is. Daar ligt door een gezamenlijke aanpak een belangrijke sleutel tot het beter bedienen van jongeren.

4. Wat is jongerenwerk in school?

Jongerenwerk in school is, net zoals het jongerenwerk in de wijk, vanuit de aanwezigheid (present werken) op verschillende momenten op school werken aan een veilig en pedagogisch klimaat en het voorkomen van schooluitval door onder meer het bieden van begeleiding, het ontwikkelen van vaardigheden/talenten en het begeleiden naar hulp en/of jongerenwerk & vrijetijdsbesteding buiten de school. Het zal bijdragen aan meer vroegsignalering, identiteitsontwikkeling en gedragsbeïnvloeding.

Jongerenwerkers op school zijn een laagdrempelig aanspreekpunt voor jongeren, signaleren op groeps- en individueel niveau, hebben een informerende functie, bieden individuele begeleiding en versterken de binding met de samenleving. Ze zorgen er voor dat de jongere centraal staat en dat de drie leefdomeinen school, thuis en de straat verbonden worden.

➤ *Gedragsbeïnvloeding*

Op allerlei verschillende manieren hebben jongerenwerkers de mogelijkheid om het gedrag van jongeren positief te beïnvloeden. De jongerenwerkers op zich hebben als rolmodel meestal al een positieve uitwerking op jongeren. Jongeren kijken tegen ze op en zijn geneigd om gedrag te kopiëren. Daarnaast hebben ze echt tijd binnen activiteiten, voorlichtingen, etc. om met jongeren het diepere gesprek aan te gaan. Het present zijn, de tijd nemen voor de jongeren en aandacht hebben voor de relatie maakt gedragsbeïnvloeding mogelijk. Ook de houding om niet te veroordelen, goed te luisteren en oprecht geïnteresseerd te zijn, is erg belangrijk om jongeren te activeren om na te denken en zelf keuzes te maken om hun eigen gedrag aan te passen.

➤ *Vroegsignalering*

Jongerenwerkers zorgen ervoor dat vanuit de opgebouwde relatie, jongeren laagdrempelig hun verhaal kwijt kunnen. Dit komt mede doordat het jongerenwerk een neutrale partij is en niet aan school gebonden is: het doen van hun verhaal heeft geen invloed op cijfers of positie ten opzichte van de docent. Ze vertellen over zaken die normaal veel minder aan het licht zouden komen, waardoor we regelmatig al vroeg bij jongeren situaties signaleren waar we ons zorgen over maken. Juist doordat het dan nog 'klein' is, kan de jongerenwerker makkelijker iets in de kiem smoren. Soms kunnen we vanuit het jongerenwerk zelf hulp bieden bij het oplossen van kleine 'problemen', maar we zijn geen hulpverleners en zullen altijd doorverwijzen naar ketenpartners wanneer noodzakelijk. Het jongerenwerk kan wel complementair zijn aan hulpverlening door met jongeren te werken aan (identiteits)ontwikkeling en toekomstperspectief.

Naast individuele vroegsignalering is er ook sprake van het vroegsignaleren van zaken die onder groepen jongeren spelen, zoals ruzies, rivaliteit, criminele activiteiten, geplande vechtpartijen en andere zorgelijke situaties. Jongerenwerkers krijgen vaak veel informatie van jongeren over andere jongeren en merken de sfeer op binnen groepen. Deze informatie is uitermate handig om in te kunnen spelen op een veiliger schoolklimaat. Het jongerenwerk kan bijvoorbeeld een rol spelen in het herstelrecht; de jongerenwerker begeleidt de jongere bij het aangaan van een gesprek met de betrokkenen om zo de jongere een kans te geven het goed te maken.

Jongerenwerkers krijgen door het present zijn op school veel beter de (groepen) jongeren die kwetsbaar zijn en niet automatisch zelf om hulp vragen in beeld. Denk aan kwetsbare meiden, jonge mantelzorgers en jongeren die overlast plegen of het risico lopen om te criminaliseren of te radicaliseren.

➤ *Toeleiding naar hulp*

Tijdens gesprekken die op het eerste gezicht oppervlakkig lijken kunnen jongeren ineens zaken delen die de alarmbellen laten rinkelen. Regelmatig signaleert het jongerenwerk hulpvragen van jongeren zelf, maar ook van mensen in hun omgeving, zoals uit de thuissituatie of bij vrienden. Het kunnen directe hulpvragen zijn waar de jongere zelf mee komt, maar ook hulpvragen die ontstaan uit het onderzoeken van de vraag achter de vraag: een achterliggend, complexer probleem. Vanuit de relatie die jongerenwerkers hebben is het meestal mogelijk om met een jongere in gesprek te gaan en ze toe te bewegen naar de hulp die nodig is. Hierbij is een warme overdracht van een jongerenwerker naar de hulp een belangrijke sleutel waardoor de jongere daadwerkelijk aankomt en bij de hulpverlening blijft.

➤ *Versterking samenwerking*

Op allerlei niveaus zal de samenwerking worden bevorderd door jongerenwerk in de school. Intern in de school zal het jongerenwerk samen met de Ouder en Kind adviseurs, de zorgcoördinatoren en de docenten/mentoren directe lijnen onderhouden, waardoor jongeren eerder hulp krijgen. Jongeren met bepaalde hulpvragen komen soms niet goed aan bij de hulpverlening, maar hebben meestal wel vertrouwen in de jongerenwerker. De brug die de jongerenwerker kan slaan naar de hulpverlening helpt de jongere dan om toch de oversteek te maken.

Maar ook de samenwerking met het veldwerk is een hele belangrijke. Jongerenwerkers lopen in veel gebieden ambulante rondes samen met het veldwerk. Beiden werken met risicojongeren, waarbij het jongerenwerk zich richt op jongeren met beginnende problematiek en het voorkomen daarvan en veldwerkers juist de moeilijk bereikbare jongeren met meervoudige problematiek kunnen bedienen. Jongerenwerk zal, wanneer op de school jongeren gesignaleerd worden die binnen de zwaardere categorie vallen en nu niet bij hulpverlening van de school aankomen, met medeweten van de school, veldwerk inschakelen om deze jongeren samen met hen te benaderen.

Ook bij jongerenwerk in school is het van belang dat er wordt samengewerkt met de politie en Jeugd & Veiligheid als er zaken spelen waar het gaat om het verstoren van de veiligheid en criminele activiteiten. In de pilots die hebben gedraaid blijkt ook dat jongerenwerkers regelmatig allerlei signalen tot zich krijgen van mogelijke aanstaande vechtpartijen, criminele activiteiten en andere situaties die de veiligheid aantasten. Deze informatie is van belang bij het verbeteren van de veiligheid in en om school.

➤ *Ontwikkelen vaardigheden en talenten*

Door middel van activiteiten, individuele begeleiding, voorlichtingslessen en projecten hebben de jongerenwerkers de mogelijkheid om de jongeren te laten groeien door ze nieuwe vaardigheden bij te brengen en talenten aan te boren en aan te leren. Veel jongeren zijn zich niet (helemaal) bewust van de talenten en successleutels die ze al bezitten. De kunst is om dat vervolgens zichtbaar te maken en ze het vertrouwen te geven in hun eigen kunnen. De gesprekstechnieken die vanuit het jongerenwerk ingezet worden zijn vooral positief, motiverend, opbouwend, niet veroordelend en aangepast op de doelgroep. Binnen het jongerenwerk in school kan al dit aanbod worden ingezet met de school en op school. Dit dient als middel om de doelen te bereiken die er samen met de school zijn gesteld. Het wel of niet inzetten van activiteiten, methodieken en individuele trajecten is maatwerk.

➤ *Toeleiding naar jongerenwerk en vrijetijdsbesteding buiten school*

Het jongerenwerk heeft onder andere als doel om jongeren te helpen bij het vinden van positieve vrijetijdsbesteding. Ze bieden informatie over de activiteiten van het jongerenwerk, sportbuurtwerk en ander aanbod, zoals sportclubs en culturele activiteiten. Hierdoor verlaag je de kans dat jongeren bijvoorbeeld gaan hangen op straat of thuis geïsoleerd aan het gamen zijn.

➤ *Bruggen bouwen*

Door het schooldomein open te stellen voor de jongerenwerker, wordt een aanpak mogelijk waarbij de leefgebieden school, thuis en de wijk worden verbonden met elkaar. Hierin heeft de jongere een centrale plaats, waardoor de aanpak en mogelijke oplossingen goed aansluiten bij de behoefte van de jongere. Ook zal de samenwerking tussen verschillende betrokkenen op gang komen of verbeteren. Voorbeelden van betrokkenen zijn onder meer hulpverlening (vanuit school en/of thuis en/of wijk), ouders, docenten/mentoren, broertjes/zusjes, de straat (vrienden, politie, andere aanbieders van vrijetijdsactiviteiten, etc.). Jongerenwerkers signaleren en adviseren de school over kansen met betrekking tot een nog veiliger schoolklimaat. De literatuur bevestigt dat een aanpak op meerdere leefgebieden meer effect heeft op het verminderen van voortijdig schoolverlaten, dan programma's die zich alleen richten op de school of de omgeving (Wilson & Tanner-Smith, 2013; De Baat, Messing & Prins, 2014).

➤ *Meiden in het vizier*

Meiden doorlopen een ander ontwikkelingstraject dan jongens en zij zijn op andere punten kwetsbaar dan jongens. De positie op de arbeidsmarkt is moeilijker, ze hebben vaker dan jongens te maken met seksueel grensoverschrijdend gedrag, eerwraak, huiselijk geweld, en vaker last van angsten, depressies en een negatief zelfbeeld. Meiden in problematische situaties keren hun emoties vaker naar binnen (eetstoornissen, angsten, depressies) dan jongens die vaker hun emoties extern uiten (vandalisme, geweld, schelden). Bovendien riskeren meiden vaker een kwetsbare positie online en zijn zij slachtoffer van sextortion, exposing, sexting en grooming praktijken. De doelgroep meiden heeft dan ook speciale aandacht van het jongerenwerk. Des te meer omdat blijkt dat meiden minder gebruik maken van jongerenwerk activiteiten dan jongens. Dat kan verschillende redenen hebben, bijvoorbeeld omdat hun ouders hen in hun vrije tijd verbieden in ruimtes met jongens te komen, of omdat zij dit zelf intimiderend vinden. Om deze meiden te bereiken is het dan ook van belang om op school aanwezig te zijn, zodat we ze zo vroeg mogelijk ondersteuning kunnen bieden bij het volwassen worden. De focus ligt bij het meidenwerk voornamelijk op het creëren en versterken van een vertrouwensband, waarna er kan worden gewerkt aan zelfvertrouwen en het ontwikkelen van keuzevrijheid. Op deze manier worden meiden ondersteund in het vormgeven van hun leven.

➤ *Ouderbetrokkenheid*

Vanuit het jongerenwerk trachten we zoveel mogelijk ouderbetrokkenheid te bewerkstelligen, omdat we weten dat juist ook de ouders een belangrijke sleutel kunnen zijn tot het verbeteren van de situatie van de jongere. Ouders ervaren het vaak als positief dat jongerenwerkers die zij kennen vanuit het werk in de buurt ook op school aanwezig zijn. Het versterkt de betrokkenheid van ouders bij het schoolproces en zij erkennen sneller gedragsproblematiek. Wel is het zo dat de vertrouwensband die jongerenwerkers hebben met jongeren hierdoor niet beschadigd mag worden. De jongeren zijn onze primaire doelgroep. Dat geldt overigens niet in situaties waarin er grote zorgen zijn en er een vermoeden is dat de jongere een gevaar voor zichzelf of anderen is. Dan zullen jongerenwerkers altijd bij ouders, zorg en school aan de bel trekken.

5. Wat levert het de scholen op?

Op dit moment is er langdurige ervaring met het jongerenwerk in school opgedaan binnen het Trajectum College in Utrecht. De school geeft aan dat verschillende aspecten voordelig zijn voor scholen en de medewerkers:

- Verzuim loopt terug – Naast docenten en schoolmedewerkers zijn ook jongerenwerkers in gesprek met jongeren om hen inzicht te geven in gedrag rondom verzuim. Het effect is dat jongeren minder verzuim plegen dan voorheen.
- Beleving van veiligheid verbetert – Jongerenwerkers hebben goed door wat er speelt in de leefwereld van jongeren. Als het gaat om zaken als messen, radicalisering en gevechten: jongerenwerkers zien en horen signalen en gaan vervolgens het gesprek aan met jongeren, schoolmedewerkers en ouders. Op die manier ondersteunen zij docenten bij het aanpakken van de problemen die naast het onderwijs spelen.
- Sfeer beter en rustiger – Jongerenwerkers merken de sfeer op in school en in de wijk en grijpen in wanneer nodig. Vertrouwensrelaties worden opgebouwd tussen jongerenwerkers en jongeren en er worden eventueel activiteiten georganiseerd. Deze aspecten dragen bij aan een rustigere en betere sfeer op school.
- Vroegsignalering neemt toe – Zoals eerder vermeld in hoofdstuk 4 worden problemen zoveel mogelijk in de kiem gesmoord en kunnen jongerenwerkers signaleren en het schoolpersoneel adviseren in bepaalde vraagstukken omtrent zorgen over jongeren. Een voorbeeld hiervan is dat jongerenwerkers proactief contact opnemen met een mentor om te signaleren dat het opvalt dat een jongere veel ruzie heeft. De meerwaarde hiervan is dat zij op deze manier vroeg kunnen verkennen wat de jongere nodig heeft.

➤ *Wat brengen jongerenwerkers?*

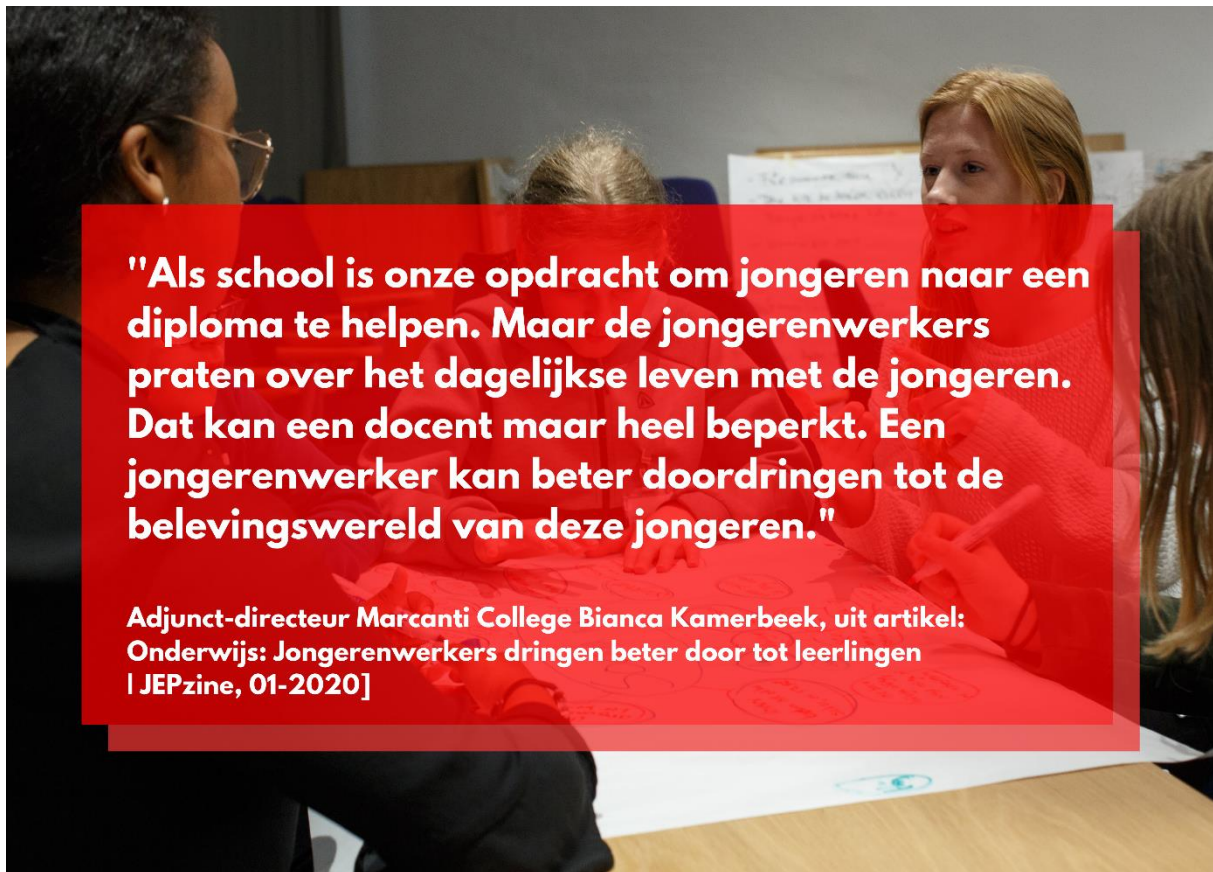
Jongerenwerkers brengen specifieke kennis en kunde mee vanuit hun kennis van en betrokkenheid bij de leefwereld van de jongeren. Ze zijn in staat om in een vrijblijvende sfeer contacten op te bouwen, pedagogische relaties aan te gaan en van daaruit gedrag te beïnvloeden en zorgsignalen op te pikken. Waar het onderwijspersoneel hun aandacht moet kunnen richten op vorderingen in de klas en ontwikkelingen op het gebied van schoolprestaties vanuit een controlerende functie, kunnen jongerenwerkers een meer gelijkwaardige relatie aangaan, op vrijwillige basis. Vanuit hun pedagogische expertise kan het jongerenwerk het docententeam adviseren in de aanpak van individuele leerlingen en groepen leerlingen. Jongerenwerkers kunnen op verzoek docenten pedagogisch assisteren in lessen of bij groepsactiviteiten. De wens en behoefte van de leerlingen en van het docententeam zijn richtinggevend voor de invulling van het schooljongerenwerk.

6. Kenmerken en randvoorwaarden

Belangrijke kenmerken van het jongerenwerk in de school die zowel uit ervaringen als uit onderzoek naar boven komen, zijn onder meer:

- Afhankelijk van de school is er 0,6-1 fte jongerenwerk nodig. Elke school is anders en heeft maatwerk. De exacte hoeveelheid uren is afhankelijk van onder meer de grootte van de school, de zwaarte van de problematiek, de al bestaande inzet op de school en de wijk waar de school staat. Het Marcanti College in West heeft circa 600 jongeren en de problematiek is vrij complex. Voor zo'n school is 1 fte jongerenwerk noodzakelijk om een goede aanpak op te zetten.
- Aanwezigheid in de pauzes op alle dagen van de week. Er zijn belangrijk, maar de uitvoering van pauze-activiteiten kan ook een goed middel zijn voor de pedagogische relatie met leerlingen.

- Divers aanbod van activiteiten, zoals pauzeactiviteiten, inloop, individuele begeleiding, voorlichtingslessen, groepsactiviteiten. Hierdoor vergroot je ook de kans dat je veel verschillende jongeren bereikt.
- Het meegaan met buitenschoolse activiteiten, schoolreizen of aanwezig zijn bij schoolfeesten is van belang voor de binding met jongeren.

Om succesvol jongerenwerk in school te organiseren zijn er enkele randvoorwaarden waaraan moet worden voldaan. Deze zijn essentieel voor een succesvolle samenwerking. In deze paragraaf volgen 10 randvoorwaarden die specifiek van toepassing zijn in Amsterdam. Enkele van deze randvoorwaarden zijn tevens onderbouwd door onderzoek van Youth Spot (zie bijlage 2).

Randvoorwaarden	Uitleg
<i>Voldoende jongerenwerkers</i>	Het is belangrijk dat er meerdere jongerenwerkers in de school actief zijn, zodat er veel verschillende doelgroepen worden aangesproken. De verschillende jongerenwerkers zijn idealiter divers in achtergrond en geslacht vanwege aansluiting bij de doelgroep. Per school zullen er daarom altijd minstens twee jongerenwerkers actief zijn.

<i>Stedelijke samenwerking jongerenwerkorganisaties</i>	Een meerwaarde van de jongerenwerker in school is dat hij/zij kan begeleiden naar activiteiten in de wijk, de jongere op straat kan ontmoeten en contact onderhouden. In Amsterdam is het niet vanzelfsprekend dat jongeren in het stadsdeel wonen waar zij naar school gaan. Het is aan de stedelijke samenwerking jongerenwerkorganisaties om hier goede afspraken over te maken. Is er een warme overdracht nodig? Is het nodig casuïstiek te bespreken op stedelijk niveau? De stedelijke samenwerking jongerenwerkorganisaties zal met een voorstel komen om te voorkomen dat jongeren wel in het vizier zijn op school en niet in de wijk, en vice versa.
<i>Vaste contactpersoon vanuit de school</i>	Een vaste contactpersoon is nodig in de school die als aanspreekpunt fungeert, kan doorverwijzen en vragen beantwoordt vanuit het jongerenwerk.
<i>Continuïteit</i>	Het kost tijd voordat een samenwerking in school vruchtbaar wordt: de betrokkenen moeten elkaar en elkaars expertise leren kennen en de jongeren moeten bekend raken met de jongerenwerkers en de activiteiten. Daarom is het belangrijk dat een samenwerking voor langere tijd wordt aangegaan.
<i>Communicatie en bekendheid</i>	Het jongerenwerk en hun aanbod moet goed gecommuniceerd worden binnen de school. Het is belangrijk dat er wordt geïnvesteerd in de naamsbekendheid van de jongerenwerkers en wat zij bieden. Onderzoek wijst uit dat het jongerenwerk daardoor ook meer en eerder wordt benaderd door schoolpersoneel en door leerlingen.
<i>Eigen, centraal gelegen ruimte</i>	Dit bevordert de toegankelijkheid en zichtbaarheid van het jongerenwerk voor leerlingen en schoolpersoneel. Het werken vanuit een eigen ruimte verbetert bovendien het contact met jongeren omdat zichtbaar is dat het jongerenwerk een eigen positie heeft in de school. De ruimte kan samen worden ingericht met jongeren.
<i>Ken elkaar en weet van elkaars expertise</i>	Uit de praktijk blijkt dat het zeer bevorderlijk voor de samenwerking is als de betrokkenen vanuit scholen en van het jongerenwerk elkaars werk begrijpen. Dit kan op verschillende manieren gebeuren: met elkaar mee te lopen, 1 op 1 gesprekken te houden over elkaars werk, jongerenwerkers een presentatie te laten geven over de werkende elementen binnen hun werk. Weten waar elkaars expertise ligt, helpt de jongerenwerkers en schoolmedewerkers de jongeren beter op weg te helpen, kortere lijntjes te creëren en zorgt voor vertrouwen. Het is echt van belang voor een goede implementatie dat scholen hier tijd en ruimte voor maken.
<i>Duidelijke verdeling rollen en taken</i>	In de samenwerking van het jongerenwerk op school zijn veel mensen betrokken. Denk aan docenten, zorgcoördinatoren, veiligheidscoördinatoren, conciërges, mentoren, jongerenwerkers, leidinggevend in het jongerenwerk, etc. Deze betrokkenen kunnen onderverdeeld worden in het OP (onderwijzend personeel) en OOP (onderwijs ondersteunend personeel). Het is van belang dat betrokkenen samen een verdeling maken van de rollen: wie fungeert vanuit de school als contactpersoon voor het jongerenwerk? Wie doet wat, maar vooral,

	wie doet wat niet? Wat is de verantwoordelijkheid van de school en wat is de rol van het jongerenwerk? Wanneer en aan wie worden zorgsignalen bijvoorbeeld doorgegeven? Wanneer de rollen duidelijk zijn weet men wat te verwachten van wie. Dit optimaliseert de samenwerking.
<i>Voorafgaand aan de samenwerking afspraken op papier</i>	Naast rollen- en taakverdeling is het belangrijk met alle betrokkenen, voordat de samenwerking opstart, een gesprek te organiseren waarin samenwerkingsafspraken worden opgesteld in een soort startdocument. Hierbij kan worden gedacht aan de manier waarop jongerenwerkers worden geïntroduceerd bij medewerkers van de school en bij de jongeren, maar ook hoe wordt omgegaan met privacygevoelige informatie. Zo kan goed worden gemonitord hoe de samenwerking verloopt en wordt dit tijdens een tussentijdse- en eindevaluatie besproken.
<i>Competenties van de jongerenwerker op school</i>	Uit de praktijk komt duidelijk naar voren dat de jongerenwerker die op het voortgezet onderwijs werkt aanvullende kwaliteiten vraagt op de reguliere competenties van jongerenwerk. Zo is het belangrijk dat de werker weet om te gaan met de verschillende regels en autoriteiten binnen de school. Ze moeten goed de belangen van alle stakeholders kunnen inschatten en hierbinnen kunnen laveren. Maar ze zullen ook goed de taal moeten spreken van docenten/mentoren en zorgpersoneel, waardoor je er voor zorgt dat je het over hetzelfde hebt en er geen misverstanden ontstaan. We zijn bezig om een basisprofiel op te stellen voor deze functie.

7. Uitvoering

Om het basisjongerenwerk op school goed te implementeren, beschrijven we hier welke fases er zijn, welke stappen er worden genomen en welke voorwaarden in deze fases van belang zijn voor het slagen er van.

FASE	STAPPEN	RANDVOORWAARDEN
<i>Opstartfase</i> <i>Het opzetten van de samenwerking en de uitvoering van alle praktische zaken.</i>	- Eerste afspraken worden op papier gezet in een startdocument en rollen en verwachtingen worden besproken en vastgelegd. - In school worden de docenten, ondersteunend personeel en de leerlingen geïnformeerd en is er de mogelijkheid tot wederzijdse kennismaking. - De jongerenwerkers gaan de klassen langs om promotie te maken voor het werk. - Medewerkers en ouders worden op de hoogte gesteld door middel van een nieuwsbrief. - Er wordt een ruimte beschikbaar gesteld voor het jongerenwerk en deze wordt met jongeren ingericht. - Jongerenwerkers krijgen toegang tot schoolsystemen (rooster, eigen emailaccount, andere systemen) en worden opgenomen in de nodige verzendlijsten.	- 1 vaste contactpersoon in school die door kan verwijzen en vragen kan beantwoorden - Eigen ruimte - Duidelijke afspraken over verwachtingen samenwerking en regie, frequente contactmomenten met partners (zorg, leerlingbegeleiders, docenten) in school. - Toegang tot schoolsystemen (voor zover mogelijk i.v.m. AVG) - Heldere communicatie in school over aanwezigheid en rol jongerenwerkers - Investeren vanuit de jongerenwerkers in relatie met leerlingen, leraren en ondersteunend personeel
<i>Opbouwfase</i> <i>Opbouwen relatie en leren kennen school en jongeren</i>	- De leerlingen weten in deze periode steeds beter de weg te vinden naar de jongerenwerkers. Er worden hulpvragen gesteld over schoolopdrachten en het aantal individuele gesprekken neemt toe. - De jongerenwerkers leren de sfeer in school beter te duiden en herkennen de invloed van bepaalde leerlingen hierin. De werkers koppelen waar nodig dit terug met school, maar grijpen ook zelf in als dit moet. - De eigen stijl van jongerenwerkers wordt opgemerkt door leraren en leerlingen, dit roept vragen op. In deze fase is er veel tijd nodig voor het	- Open communicatie van alle partijen over werkwijze en afstemming onderling - Versterken van positie in school, herkenbaarheid en vindbaarheid van de jongerenwerkers - Regels in school leren kennen en daarop aansluiten, lijn volgen die school heeft ingezet - Bewustwording van positie in school t.o.v. bijvoorbeeld spijbelgedrag (aanspreken van leerlingen)

	verhelderen van de rollen en taken van de jongerenwerker, zodat deze past in het schoolsysteem zonder de eigen kracht daarin te verliezen. - De aanwezigheid van de jongerenwerkers in de vrije ruimte tijdens pauzes wordt gezien door de leerlingen en dit werkt de-escalerend. Hiermee draagt de aanwezigheid van de werkers bij aan een veiligere sfeer in school. - Er wordt gewerkt aan onderlinge verbinding van leerlingen door het aanbieden van activiteiten.	- Potentieel zoeken van samenwerking; bijvoorbeeld bijdragen aan het effectiever maken van het gesprek van de Leerling Coördinator met een leerling die er is uitgestuurd. Een jongerenwerker kan door vooraf een gesprekje te voeren met de jongere de emoties vaak wat reduceren, zodat een vervolgesprek makkelijker verloopt.
<i>Door ontwikkelfase Monitoren, evalueren en leren</i>	- De jongerenwerkers kennen de school en worden gevonden door alle partijen. - Met een aantal van de leerlingen is een betekenisrelatie opgebouwd waardoor er meer inzicht is in persoonlijke situatie, zorgsignalen en zorgelijk gedrag. - Zorgsignalen worden teruggekoppeld met zorgcoördinatoren en dit wordt door hen opgepakt. Zo nodig vindt er weer een terugkoppeling plaats over het vervolg. - Er wordt gewerkt aan een duidelijke basis; werken vanuit de eigen expertise met begrip voor, en vertrouwen in, de aanpak van de ander. - Verzuim wordt door de jongerenwerkers gesignaleerd en besproken met de leerling. - Docenten betrekken de werkers bij niet begrijpelijk gedrag van leerlingen en vragen om feedback, de samenwerking wordt versterkt en uitgebreid. - Bij onrust onder leerlingen in de vrije ruimte wordt er proactief en de-escalerend opgetreden door de jongerenwerkers. - De leerlingen weten de jongerenwerkers ook te vinden in de wijk. Aan het einde van de lesdag gaat de werker met de leerling de wijk in. - Er wordt aangestuurd op herstelgesprekken tussen leerlingen en docenten.	- Creëren van samenwerkingsverbanden en structurele overleggen binnen school - Door ontwikkelen van aanbod jongerenwerk - Duidelijke begrenzing van taken en verantwoordelijkheden in school - Snelle afstemming van samenwerkende partijen in school - Signalen uit de wijk relevant voor school worden gedeeld - Leerlingen vinden regulier aanbod door doorverwijzingen jongerenwerkers.

8. Organisatie en proces

Rondom het thema jongerenwerk en onderwijs is een stedelijke werkgroep actief vanuit de stedelijke jongerenwerkorganisaties en veldwerkorganisatie bestaande uit deelnemers op MT- en uitvoerend medewerker niveau. Wanneer het jongerenwerk in school van start gaat in nieuwe scholen, stadsdelen of uitgebreid wordt bij bestaande praktijken, zullen ook de betrokken uitvoerend medewerkers structureel samenkomen voor casuïstiek en kennisdeling. De uitvoerend medewerkers, stedelijke werkgroep en het directeurenoverleg zorgen er samen voor dat er stedelijk afstemming plaatsvindt en dragen zorg voor monitoring en evaluatie van jongerenwerk in scholen.

Stedelijke werkgroep jongerenwerk in scholen

Deze werkgroep zal structureel samenkomen om voortgang te bespreken, knelpunten aan te pakken en samenwerkingsafspraken te maken en te monitoren. Zoals afspraken rondom jongeren die in andere stadsdelen naar school gaan dan waar zij wonen en benodigde competenties van de jongerenwerker in school, zullen in dit overleg aan de orde komen. Wanneer jongerenwerk op meer vo scholen van start gaat, zullen ook de uitvoerend medewerkers structureel samenkomen. Tijdens dat overleg zal de focus liggen op het kennisdelen, knelpunten bespreken, ervaringen uitwisselen en casuïstiek bespreken.

Samenwerking scholen en de gemeente

Scholen en jongerenwerkorganisaties zullen onderling afspraken maken wanneer zij een samenwerking aangaan. Als er vanuit de scholen behoefte is om op meer overstijgende punten mee te denken, dan kunnen zij incidenteel aanschuiven bij de werkgroep jongerenwerk in scholen. Ditzelfde geldt voor betrokkenen binnen de gemeente. Het directeurenoverleg dient als aanspreekpunt voor de gemeente wanneer het gaat om het thema jongerenwerk in school op stedelijk niveau.

Bijlage 1. Uittreksel typen samenwerkingen (p.6 factsheet Youth Spot, 2018)

TWEE TYPEN SAMENWERKING

JONGERENWERK MET DE SCHOOL

- ▶ Jongerenwerkers ondersteunen vanuit hun werk in de wijk en accommodatie het werk van scholen
- ▶ Eén afgebakende activiteit
- ▶ Activiteiten: deelname zorgoverleg, huiswerkbegeleiding.
- ▶ Contact met één schoolpersoneelslid, bijvoorbeeld de zorgcoördinator of pedagoog van het zorgteam. Dit is tevens de contactpersoon.

- Contact rond zorgoverleg
- Afspraken maken en aanmelden leerlingen
- Afspraken over werk jongerenwerk
- Schakel tot overig personeel

CONTACTPERSOON

JONGERENWERK IN DE SCHOOL

- ▶ Eén of meer jongerenwerkers in de school actief
- ▶ Eén of meerdere activiteiten
- ▶ Activiteiten: pauzeactiviteiten, inloop, individuele begeleiding, voorlichtingslessen, groepsactiviteiten
- ▶ Samenwerking met directie, mentoren en docenten, zorgcoördinatoren, en conciërges.
- ▶ Contactpersoon kan zijn: zorgcoördinator, manager Onderwijs Ondersteunend Personeel (OOP) of Ouder Kind Adviseur (OKA) van het zorgteam.

- Afspraken over werk jongerenwerk
- Periodieke (voortgangs) gesprekken
- Tussentijds contact bij vragen
- Schakel tot overig personeel

CONTACTPERSOON

- Contact rond zorgoverleg
- Afstemmen individuele begeleiding

ZORGCOÖRDINATOR

- Afstemmen individuele begeleiding en voorlichting
- Aanmelden klas voor voorlichting

MENTOREN/DOCENTEN

- Informele afstemming over leerlingen
- Afstemmen ikv bewaken veiligheid en rust

CONCIERGES

- Informele afstemming over leerlingen
- Advies over situaties in klas, groep en op het schoolplein

DOCENTEN

Bijlage 2. Uittreksel randvoorwaarden jongerenwerk in school (p.7 factsheet Youth Spot, 2018)

Voldoende jongerenwerkers

Een voorwaarde om de beoogde doelgroep te bereiken en de beoogde afspraken uit te voeren op een school is de inzetbaarheid van voldoende jongerenwerkers. Een divers samengesteld team heeft de voorkeur. Van belang is dat teamleden vakbekwaam zijn en kunnen afstemmen op jongens en meisjes met verschillende religieuze en culturele achtergronden, vragen en problemen.

Jongerenwerkers werken in de wijk

Het is belangrijk dat de jongerenwerkers die met of in de school werken ook in de wijk met de schoolpopulatie werken. Op deze wijze kunnen zij een verbinding maken tussen de verschillende leefwerelden van jongeren waardoor vroegsignalering, bredere analyse van kwetsbare situaties, het onderhouden van contacten in de buurt, ook na schooltijd mogelijk is.

Continuïteit

Het is van belang dat een samenwerking langdurig voortduurt omdat het tijd kost voordat de samenwerking vruchtbaar wordt. Dit is nodig om elkaar te leren kennen en te weten wat betrokkenen aan elkaar hebben. Ook voor activiteiten geldt dat het belangrijk is dat die elke week of in ieder geval periodiek plaatsvinden en voor langere tijd blijft voortduren. Het duurt enige tijd voordat een activiteit bekend is bij jongeren en schoolpersoneel.

Succesfactoren samenwerking jongerenwerk en voortgezet onderwijs

Vast aanspreekpunt vanuit de school

Het is van belang dat de jongerenwerkers op school een vast aanspreekpunt hebben waarmee ze regelmatig sparren en overleggen. Hierdoor zijn ze goed aangesloten op de behoeften van de school.

SUCCESFACTOR SPECIFIEK VOOR JONGERENWERK IN DE SCHOOL

Eigen, centraal gelegen ruimte

Dit bevordert de toegankelijkheid en zichtbaarheid van het jongerenwerk voor leerlingen en schoolpersoneel. Het werken vanuit een eigen ruimte verbetert bovendien het contact met jongeren omdat zichtbaar is dat het jongerenwerk een eigen positie heeft in de school.

Bekendheid onder schoolpersoneel en leerlingen

Het is belangrijk dat schoolpersoneel en jongeren op de hoogte zijn van de aanwezigheid en het aanbod van het jongerenwerk op school. Het jongerenwerk en de school moeten (zeker in het begin maar ook later) investeren in bekendheid bij schoolpersoneel en leerlingen. Door te werken aan bekendheid en goede informatie over het werk dat jongerenwerkers verrichten, is duidelijk waarvoor het jongerenwerk kan worden benaderd. Onderzoek wijst uit dat het jongerenwerk dan ook meer en eerder wordt benaderd door schoolpersoneel en door leerlingen.